

Det ustyrlige friluftsliv

Trine Hyllested
Læreruddannelsen Holbæk, UC
Sjælland

Anmeldelse

Peter Bentsen, Søren Andkjær, Niels Ejby-Ernst:

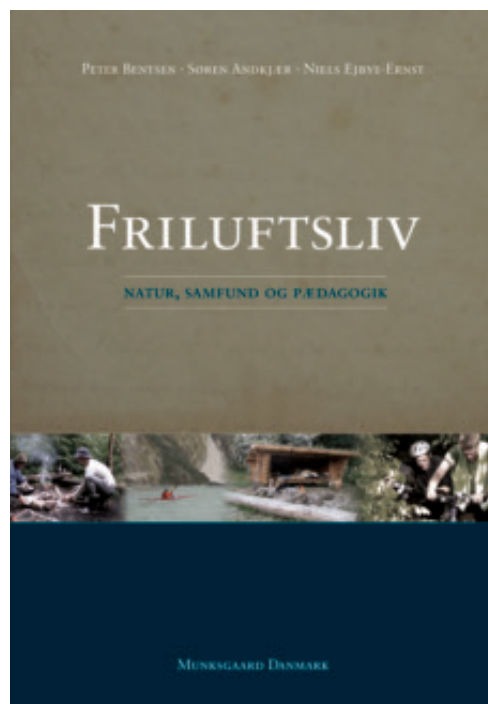
Friluftsliv – natur, samfund og pædagogik
Munksgaard, 2009, 218 s., kr. 329,00 incl. moms.

Supplerende materiale på nettet.

<http://www.boghandel.dk/webapp/wcs/stores/servlet/product-10001-10002-676162-100#>

Bogen *Friluftsliv – natur, samfund og pædagogik* er en bog med overvejelser over friluftsliv. Bogen er skrevet til folk der arbejder med friluftsliv i professionelle pædagogiske sammenhænge. De tre forfattere har praktisk erfaring med friluftsliv fra hhv. forskellige idræts-sammenhænge, pædagoguddannelse, højskoler, efterskoler, teambuilding, udeskole og naturvejledning.

Bogen er delt i tre dele. Først belyses friluftsliv historisk og samfundsmæssigt, så følger et forslag til pædagogisk indkredsning og rådgivning, og sidst, men ikke mindst, følger der fortællinger om friluftsliv analyseret og reflekteret i

forhold til målgrupper, pædagogiske perspektiver m.m.

Der er grundige litteraturhenvvisninger efter hvert afsnit og brugbare tekstbøse med korte, klare referater af forskellige teorier. Bogens hovedbudskab er at det er

vigtigt at reflektere over sin pædagogiske praksis, og det kan man jo kun være helt enig i.

Men hvad er friluftsliv egentlig? Ja, det definerer forfatterne faktisk ikke helt præcist. De forklarer gentagne gange at det er et fænomen der defineres som en del af sin samtid, kulturelt og historisk, men hvad deres egen definition af "friluftsliv anno 2009" egentlig er, fremgår faktisk først indirekte af alle de konkrete fortællinger fra forfatternes egne pædagogiske praksisser som handler om børnehaver, udeskoler, højskoler, naturvejledning, efterskoler, frivillige foreninger og privat kursusvirksomhed. Her er der brugbare undervisningseksempler og analyser.

Friluftsliv som historisk og samfundsmæssigt fænomen beskrives primært gennem teorien om de tre grønne bølger som sociologerne Eichberg og Jespersen fremsatte midt i firserne, men også med hjælp fra A. Giddens og U. Beck. Sidst i 1700-tallet var friluftsliv for overklassens digtere med hang til nationalromantik og gymnastik i udendørsanlæg. Så fulgte udelivsbevægelserne med friluftsliv for fodfolket. I dag er romantikken i overklassen skiftet ud med det nyeste kunststofudstyr og GPS, men den enkeltes status og økonomi afgør stadig om friluftslivet tager form af adventure-rafting på floder i Canada eller familiesøndag i skoven med termo og tekop. Diskussionen af det udstyrstunge, konkurrenceprægede præstationsfriluftsliv versus det mindre ambitiøse, mere nydende friluftsliv var en frugtbar fremstilling for mig.

I den pædagogiske del afgrænser forfatterne to pædagogiske yderpositioner i friluftslivundervisningen til at være hhv. 1) *mål og styring* og 2) *proces og selvudvikling*. Det er for mig at se mærkeligt at de har valgt disse yderpositioner. Hvorfor er de yderpositioner? I min optik fremmer netop det at sætte sig et bevidst mål i høj grad selve processen. Når man fx har et mål om at to folkeskoleklasser skal blive bedre til at løse faglige opgaver i fællesskab, kan en velplanlagt fællesoplevelse, som fx overnatning i telte eller klatreseancer i træer, netop være med til at fremme dette mål. I forlængelse af dette forstår jeg heller ikke at forfatterne sætter det frie, alsidige, demokratiske menneske op som en modsætning til det handlekompetente menneske på s. 82. For mig at se er de to menneskeopfattelser to sider af samme sag; læs fx s. 89 i Knud Illeris' bog *Læring* (2. rev. udgave, 2. oplag, Roskilde Universitetsforlag, 2007). Her beskriver han en måde at gøre op med den traditionelle adskillelse mellem *logos* og *psyke* på. Men – det skærper jo altid ens opmærksomhed når der er noget man ikke forstår!

Det er min opfattelse at eksemplerne fra en såkaldt "*traditionel skolastisk undervisning*" (s. 102) bærer præg af en noget ureflekteret opfattelse af denne praksis. Fx fremstilles læreres muligheder for at udøve *phronesis*, forstået som det at vurdere i nuet, som "*reducerede*" i det traditionelle skolesystem (s. 98): "*Hvis samværet er meget præcist beskrevet, fx som en fysiktime i gymnasiet eller en matematiktime i de ældre skoleklasser,*

vil selve formen reducere mulighederne for at vurdere i nuet." (Hvorfor det? Og er pædagogisk samvær nogensinde meget præcist beskrevet?).

Eller på s. 137, spalte 2, hvor forfatterne udlægger et nordisk vejlederbegreb som en modsætning til det at undervise i skolen: *"Målet er det gode meningsfulde liv i et samfund og derfor noget helt andet end en forberedelse til et (også vigtigt) skoleliv"*. (Hvorfor udgør det gode, meningsfulde liv i et samfund en modsætning til et skoleliv?).

Jeg synes det ville have været frugtbart at gøre en systematiseret tvivl til

genstand for, hvad det egentlig vil sige at lære i friluftssammenhænge. I hvert fald hvis bogen skulle have været brugbar til den didaktiske undervisning (i naturfagene) på lærerseminariet. Bogen vil være anvendelig på biblioteket.

Jeg vil slutte med et spektakulært eksempel på hvad *"episteme"*, forstået som naturvidenskabelig viden, beskrives som. Det fremstilles på s. 92 ved hjælp af spørgsmålet *"Hvorfor opfører naturen sig, som den gør?"* Forfatterne har dog ikke spurgt naturen og giver derfor ikke svar på dette spørgsmål – det kunne ellers have været spændende!